

A Research on the Use of Secondary School Turkish Course Contents in Electronic Information Network

Elektronik Bilişim Ağı'ndaki Ortaokul Türkçe Dersi İçeriklerinin Kullanımı Üzerine Bir Araştırma

Sedat MADEN*

Aydın ÖNAL**

Geliş / Received: 27.02.2018

Kabul / Accepted: 20.07.2018

ABSTRACT: In the survey, it is aim to determine the subject distribution and frequency of content that related to secondary school Turkish lesson in Electronics Informatics Network. In this study, a qualitative research model was adopted and the contents included in the EBA system were examined by document analysis technique. Total 3.893 content uploaded from 2012 to November 2017 in the video, audio, books, magazine and document titles that carry the “middle school Turkish” label in EBA consistutes the sample of the survey. It is revealed the use by taking the rate of learning domain viewing, favour and that being, interpreted in analysis of the data obtained. It is determined that the maximum content is loaded in the document module and then the voice comes out in the result of survey. It is seen that the content is mostly about course back, exam preparation and study paper. Besides there is a lot of content that is not relevant on EBA although it has been loaded for secondary school Turkish lesson; thus the modules are used unconsciously.

Keywords: EBA, Fatih project, content, Turkish lesson.

ÖZ: Araştırmada, Elektronik Bilişim Ağı'ndaki ortaokul Türkçe dersi içeriklerinin konu dağılımı ve kullanım sıklığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Veri toplama aşamasında doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini EBA içerik modülünde “ortaokul Türkçe” etiketi taşıyan video, görsel, ses, kitap, dergi, doküman başlıklarındaki 2012 yılından 2017 Kasım ayına kadar yüklenen toplam 3.893 içerik oluşturmaktadır. İncelenen toplam 3.893 içerikten 2.184 tanesinin ortaokul Türkçe dersi ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Türkçe dersi ile ilgili ürünler üzerinde tür, konu, izlenilme, beğenilme, yorumlanma ölçüt alınarak sıklık belirlemesi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, en fazla içeriğin doküman modülüne yüklendiği, ardından sesin geldiği belirlenmiştir. İçeriklerin genel olarak, ders tekrarı, sınav hazırlığı ve çalışma kâğıdı özelliği taşıdığı görülmüştür. Bunun yanında EBA üzerinde ortaokul Türkçe dersi için yüklendiği hâlde ilgili olmayan birçok içeriğin bulunduğu, dolayısıyla modüllerin bilinçsizce kullanıldığı ve eğitim portalının bu hâliyle yeterince etkili olamayacağı ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler: EBA, Fatih projesi, içerik, Türkçe dersi.

* Doç. Dr. Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, sedat.maden@giresun.edu.tr

** Öğretmen, Giresun 15 Temmuz Şehitler İmam Hatip Ortaokulu, aydnonall@hotmail.com

Giriş

Günümüzde yaşamın her alanı teknoloji ile iç içe ve kuşatılmış durumdadır. Teknolojik gelişmeler; iş hayatını, insanların yaşam tarzlarını, devletlerin politikalarını, eğitim ve öğretim sürecini vb. unsurları çok yoğun bir şekilde etkilemektedir. Özellikle de teknolojik gelişmeler sonucu ortaya çıkan bilgisayar ve internet teknolojisinin kullanımı dünyadaki tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de artış göstermektedir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun 2016 Nisan ayında yapmış olduğu araştırmada yaklaşık on hanenin sekizi internet erişim imkânına sahip ve Türkiye genelinde internet erişim imkânına sahip hanelerin oranının %76,3 olduğu belirlenmiştir (TÜİK, 2016). Bu denli hayatımızı kuşatan bilgisayar ve internet teknolojisi ister istemez eğitim-öğretime bakışı değiştirip klasik öğrenme anlayışından farklı, internet tabanlı ve fiziki mekândan bağımsız öğrenme anlayışını beraberinde getirmiştir.

Bilgisayar ve internet tabanlı teknolojilerin eğitim ortamlarında kullanımı öğrenme-öğretme sürecine yeni boyutlar kazandırmaktadır. Nitekim bilgisayar ve internet teknolojisi öğretim programlarında dönüşümlere yol açmış, öğretim sürecinde yararlanılacak araçları ve yöntemleri etkilemiştir. Zira bilgisayar ve ilişkili teknolojileri öğrenme-öğretme sürecini zengin uyaranlarla donatarak içeriğin öğrenen özelliklerine uygun biçimde ama zevk alarak ve anlamlı biçimde sunulmasını sağlamaktadır. Söz konusu teknolojilerin “öğretmene öğrenme işinde yardım ettiği; öğrencilerin özel durumları için onlara kılavuzluk yaptığı ve mesleki bilgi ve becerilerini yenilemesi için zaman kazandırdığı, öğrencilerin başarısını artırarak kendi başarı grafiğini yükseltmesine olanak verdiği ve öğretmenin toplum içindeki yerinin güçlenmesine katkı getirdiği” de belirtilmelidir (Alpar ve diğerleri, 2007:20). Diğer taraftan bilgisayar ve internet teknolojileri birey ile bilgi arasındaki etkileşimi medya aracılığıyla şekillendirerek formal eğitim ortamları ile birlikte informal öğrenme ortamlarını da etkilemektedir (Maden ve diğerleri 2017). Bilgi edinme, haberleşme, eğlenme, alışveriş, iş vb. amaçlarla insanlar yukarıda açıklanan teknolojilerin ürettiği medya kaynaklarını etkin biçimde kullanmaktadır. Bu nedenle eğitim ortamlarında bilgiye teknoloji aracılığıyla ulaşma ve buna dair alışkanlıklar önem kazanmaktadır.

Bilgisayar teknolojindeki gelişmeler ışığında meydana gelen internet teknolojisinin eğitimin hizmetine sunulması internet tabanlı eğitim kavramını doğurmuştur. İnternet (web) tabanlı eğitim, zaman ve yer kısıtlaması olmadan her yerde ve her mekânda eğitim imkânı sunmaktadır (Brown, 2002; Hwang ve Chang, 2011; Lee ve Baylor, 2006). Bu kısıtlamaların ortadan kalkmasıyla bilgi, artık herkesin erişebileceği açık erişim hâlini almıştır. Açık erişim ise kamuya açık ve internet aracılığıyla istenilen bilgiye ücretsiz olarak erişilebilmesi ve bu bilgilerin çeşitli amaçlarla (arama, okuma, indirme, bağlantı verme, dinleme, veri madenciliği, vb.) parasal ve teknik engeller olmaksızın kullanılabilmesidir. Çeşitli eğitim portalları, uzaktan eğitim siteleri, eğitim videolarının paylaşıldığı çevrimiçi ortamlar, devlet kurumlarının ve üniversitelerin sağlamış olduğu internet üzerinden erişilebilecek eğitim amaçlı çevrimiçi internet siteleri vb. eğitimde açık erişimi sağlayan unsurların başında gelmektedir. Birbirinden farklı coğrafi, ekonomik ve kültürel özelliklere sahip “dünya ülkeleri sosyal ve teknolojik değişimlere paralel olarak eğitim sistemlerini sürekli yenileyerek gelişmelere uyum sağlamak için reformlar

yapmaktadırlar” (Öz, 2011:22). Bu doğrultuda farklı coğrafyalarda birçok ülke, bu teknolojik gelişmeler doğrultusunda internet (web) tabanlı eğitim platformları oluşturmuştur: ABD-Khan Academy, Portekiz-Skool.pt, Finlandiya-Edu.fi, Malezya-Frog VLE, Avustralya-Scoutle, Arjantin-Educ.ar vb. Bu projelerin temel amacı da kırsal kesimde eğitim gören öğrenciler için bölgesel farklılıkları gidermektir. Hatta son 10 yılda bu tür açık eğitim kaynaklarında büyük gelişmeler sağlanmıştır (Rao ve diğerleri, 2017). Bu bağlamda Türkiye de, söz konusu teknolojik gelişmeleri eğitime yansıtma ve bununla ilgili politikalar geliştirmek amacıyla Dyned, Morpa Kampüs ve Vitamin gibi eğitim kaynaklarının yanında Cumhuriyet tarihinin en büyük bütçeli eğitim projesi olan Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketini (FATİH) geliştirmiştir.

Yaklaşık on hanenin sekizinin internet erişim imkânına sahip olduğu Türkiye’de başlatılan bu proje; *Vizyon 2023* içinde yer alan “e-Dönüşüm Türkiye Projesi” kapsamında üretilen ve Türkiye’nin bilgi toplumu olma sürecindeki eylemlerini tanımlayan Bilgi Toplumu Stratejisi Belgesi, Kalkınma Planları, Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı ve Bilişim Teknolojileri Politika Raporunda yer alan hedefler doğrultusunda hazırlanmış bir projedir” (Akıncı ve diğerleri, 2012:3). FATİH Projesi, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullarımızdaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla bilişim teknolojileri araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edilecek şekilde, derslerde etkin kullanımı için başlatılmıştır.

FATİH projesi ile öğrencilerin okulda veya herhangi bir bağımsız ortamda ders notlarına, görev ve ödevlere ulaşabilmeleri ayrıca öğrenme süreci ile ilgili akranları ve öğretmenleri ile paylaşımda bulunabilmeleri amacıyla aşağıdaki teknolojilerin sağlanması öngörülmüştür:

Tablo 1. FATİH Projesinin Somut Göstergeleri

Her Okul İçin	Her Derslik için	Her Öğretmen İçin	Her Öğrenci İçin
Bir adet çok fonksiyonlu yazıcı	Etkileşimli tahta	Tablet bilgisayar	Tablet bilgisayar
Alt yapı	Kablolu/kablosuz internet bağlantısı	EBA portal	EBA portal
Yüksek hızlı erişim	Sınıf yönetimi	EBA market	EBA market
		E-posta hesabı	Bulut hesabı
		İçerik geliştirme stüdyosu	Dijital kimlik
		Bulut hesabı	Ödev paylaşımı
		Öğrenim yönetim sistemi(LMS)	E-posta hesabı
		Ders notları paylaşımı	Bireysel öğrenim materyalleri

(MEB, 2017)

FATİH projesinin bugün itibarıyla eğitim ortamlarına en çok yansıyan somut göstergeleri etkileşimli (akıllı) tahta, tablet bilgisayar ve Elektronik Bilişim Ağı (EBA)’dır.

FATİH projesinin temele aldığı erişilebilirlik, verimlilik, eşitlik, ölçülebilirlik ve kalite esasları (MEB, 2017) çağın eğitimde yakaladığı dönüşümü (multimedya, e-öğrenme,

akıllı sınıf vb.) hedef olarak benimsediğini de göstermektedir. Projenin vizyon ve misyonunda, ülkenin eğitim sistemindeki aksaklık ve eksiklikleri teknolojinin yardımıyla gidermek, eğitim çıktılarını bilimsel bir ölçütü değerlendirerek kaliteyi artırmak dikkat çeken diğer önemli hususlardır. FATİH projesinin ile kurulan elektronik kaynak ve alt yapıyı etkin kullanmak ve yönetebilmek için projenin ana bileşenlerinden biri olarak, sınıf düzeyi ve dersler için ayrı ayrı güvenilir ve doğru e-çerik sağlayan Eğitim Bilişim Ağı 2012 yılında hizmete geçirilmiştir. MEB, EBA'nın kurulma amacını, “okulda, evde, kısacası ihtiyaç duyulan her yerde bilgi teknolojileri araçlarını kullanarak etkili materyal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamak” şeklinde açıklamıştır (EBA, 2017).

EBA öğrenmeyi ve öğretme sürecini sınıfın ve okulun sınırları dışına çıkarmakta, zaman ve mekân bağımlılığını böylece ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca, öğrencilere öğrenmede ve öğretmenlere başarılı bir eğitim vermede önemli üstünlükler sağlamaktadır. EBA'da “bulunan e-çerikler farklı öğrenme stillerine (sözel, görsel, sayısal, sosyal, bireysel, işitsel öğrenme) sahip öğrencileri de kapsamaktadır. Böylece öğretmen merkezli eğitimden öğrenci merkezli eğitime geçilmesi daha da kolaylaşacaktır. Bu da ezberci zihniyetten uzak, nitelikli kaynakları süzüp araştıran, yorumlayan ve bilgiden bilgi üretebilen bireylerin yetiştiği bir ülkenin temellerinin atılmasına yardımcı olacaktır. EBA'nın sosyal ağ yapısı öğretmenleri de ortak bir paydada buluşturarak eğitime el birliğiyle yön vermelerini sağlamaktadır. Ayrıca öğretmenlerimiz, mesleki gelişimlerine katkı sunmak amacıyla düzenlenen eğitimler sayesinde yeni bakış açıları kazanmaktadır” (EBA, 2017).

2015 yılı istatistiklerine göre EBA 1 milyon 340 bin 168 kullanıcı sayısına sahip iken 2016 yılında bu oran büyük bir artışla 13 milyon 68 bin 449'a yükselmiştir. Bu rekor artışla EBA dijital eğitim içeriği sunan bir internet sitesi olarak Türkiye'de ilk sıraya, dünyada ise 9. sıraya yerleşmiştir. Ayrıca 2016 yılı kullanıcı sayısı ile, k12 düzeyinde dünyanın en büyük eğitim portalı hâlini almıştır (MEB, 2017). EBA'nın dünyanın en büyük eğitim portalı olması elbette önemlidir. Daha da önemli olan husus, bu portal üzerinden sunulan içeriğin kalitesi ve hedef kitle tarafından kullanılabilmesidir. Ancak EBA'daki içerikler yetersiz ve güncel değil ise zamanla portal işlevini yitirecektir. Bu nedenle portal üzerindeki içeriklerin güncel, eğitim-öğretim kazanımlarına ve ihtiyaçlarına hitap edecek nitelikte bireysel farklılıklara uygun biçimde hazırlanması gerekmektedir.

FATİH projesinin önemli bileşenlerinden olan EBA ile ilgili alanyazında çeşitli araştırmalara rastlanmaktadır. Söz gelimi, Aktay & Keskin (2016:43) EBA'yı özellikleri ve sunduğu hizmetler bakımından inceledikleri çalışmalarında; içerik ve özelliklerin kategorik verilmesi, bölümlerin yazı, resim, ses ve video gibi farklı türdeki bilgi kaynakları barındırması, sanatsal, kültürel ve bilimsel alanlarda farklı yarışmalar sunması, depolama alanına sahip olması, kurs tercihi, ders programı, kurslar ve e-sınavlara ulaşılabilmesi ve blog üzerinde kullanıcıların anı, yazı, projeler ile düşünce ve görüşlerini paylaşabilmesi öne çıkan tespitler arasındadır. Timur, Yılmaz & İşseven (2017:51) konu ile ilgili çalışmalarında, ortaokul öğrencilerinin EBA ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Örneklemedeki öğrencilerin tamamının EBA'dan haberdar olduğu ve haftada 3-4 gün postaldan yararlandıkları ve konu tekrarı, oyun oynama, test çözme,

verilen ödevi yapma amacıyla kullandıkları ortaya konulmuştur. Bununla birlikte Türker & Güven'in (2016:244) araştırmasında, örneklemdaki lise öğretmenlerinin yarısından fazlasının EBA'dan yararlanmadığı ve kullananların ise pekiştirme ya da görselleştirme amacıyla derslerinde EBA'yı kullandığı tespit edilmiştir. Ateş, Çerçi & Derman (2015:112) tarafından yapılan çalışmada ise, EBA'da yer alan Türkçe dersi videolarında öğrenme-öğretme stratejilerinden sadece sunuş yoluyla öğretim yönteminden yararlandığını ve diğer öğrenme-öğretme stratejilerinden yararlanılmadığını tespit ettiği, ayrıca içeriklerin yetersiz olduğu belirlenmiştir.

EBA, FATİH projesinin asıl amacı olan eğitimde fırsat eşitliğini sağlamada etkin rol oynamaktadır. Çünkü herkesin ulaşabileceği yararlanabileceği bir platform niteliği taşır. Aynı zamanda gerek EBA editörleri tarafından içerik yüklemesi yapılabileceği gibi diğer bir paydaş/kullanıcı olan öğretmenlerin de sisteme içerik yüklemesi mümkündür. Ayrıca proje kapsamında, EBA'nın daha etkin olabilmesi için oluşturulan eğitsel tartışma alanlarında öğretmenlerin fikirlerini belirtmesine imkân sağlanmaktadır. Eğitim sistemimiz açısından büyük değer taşıyan FATİH projesi ve EBA uygulaması Türkçe öğretimi açısından da büyük önem arz etmektedir. Nitekim Sever (2003) de Türkçe öğretiminde geleneksel usul ve araçlarla birlikte teknolojik imkânların da en iyi şekilde kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Dolayısıyla EBA gibi teknolojilerle, Türkçe öğretiminde dil becerilerinin etkin ve doğru biçimde kullanılabilmesi, çoklu ortam özellikleri ile geliştirilmesi ve öğretmenlerin yazılı, görsel ve işitsel materyallerle Türkçe derslerini destekleyebilmesi sağlanabilir.

EBA ile ilgili alanyazında tarandığında, bir eğitim portalı olarak EBA içeriğinin güncellenmesi ve eğitsel kazanımlara göre düzenlenmesi gerektiğine dair sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Söz gelimi, Altın ve Kalelioğlu (2015:104) çalışmalarında, içeriklerin sık sık güncellenmesi gerektiğini ve site içerisindeki materyal sayısının yeterli olmadığını tespit etmiştir. Kurt ve arkadaşları (2013:19) ise, öğretmenlerin özellikle içerik konusunda sıkıntı yaşadıklarını ve hazırda olan içeriğin ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olmadığını ifade ettiklerini belirtmiştir. Bazı (2016:208) ise donanımda karşılaşılan birtakım sıkıntıların çözümünden ziyade dijital olarak sunulan içerik konusunda sıkıntıların çözülmesinin öncelik arz etmekte olduğunu ifade etmiştir. Bu tür tespitlerin yanında ders ve alanlara göre EBA üzerindeki içeriklerin nicelik ve nitelik açısından analizini içeren çalışmaların az olduğu buna karşın öğretmen ve öğrenci görüşlerini taramaya yönelik çalışmaların fazla olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde Türkçe dersi ile ilgili EBA üzerindeki içeriklerin nicelik ve nitelik açısından değerlendirildiği çalışmanın olmaması, sadece görüş almaya yönelik çalışmaların yapılmış olması da yukarıda izah edilen hassasiyetlerin tam olarak fark edilmediğine yorulabilir. EBA gibi yurt dışındaki portalların eğitim üzerindeki etkileri de araştırmalara konu olmaktadır. Söz gelimi, Kelly ve Rutherford'nin (2017) Khan Academy ile ilgili deneysel çalışmalarında portalın akademik başarı üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde Isabel Ramirez-Ochoa & Javier Vizcarra-Brito (2016) da araştırmasında portalın başarı üzerinde etkili olduğunu teyit etmiştir. Gonzalez Lopez Ledesma (2016) ise Educ.ar portalının dil ve edebiyat öğretiminde özellikle yazma çalışmalarına yönelik etkili materyaller içerdiği ve kullanımının faydalı olacağını belirtmiştir. Hew & Kadir (2016) de Malezya'da uygulanan

VLE portalının etkililiğini araştırdıkları çalışmada, öğretmen-uzman görüşleri ve deneysel işlemler aracılığıyla bir ölçek geliştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, portalın öğrenme üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Ancak portaldaki ürünlerin teorik ve uygulamadan kaynaklanan ihtiyaçlara göre seçilmesine dikkat çekmişlerdir.

EBA platformunda “içerik” kısmında bulunan “görsel, video, dokümanlar, dergiler, ses ve kitap” gibi başlıklar altında bulunan Türkçe dersi ile ilgili öğretim materyallerinin kaliteli olması ve farklı duylara hitap etmesi kaydıyla beklenen faydayı sağlayacağı da unutulmamalıdır. Türkçe öğretiminin yapıldığı sınıflarda, geleneksel sınıflardaki tek tip materyal sınırlılığında ziyade hem işitsel hem görsel hem de öğrencinin aktif katılımını sağlayan öğrenciyi merkeze alan öğretim materyallerinin bulunması gerekir. Bu şekilde okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerine yönelik konular somutlaştırılabilir. Dolayısıyla, söz konusu içerikler EBA sistemine yüklenmeden önce titiz bir şekilde editörler tarafından incelenmeli, ardından Türkçe öğretimi açısından nitelikli ve seviyeye uygun içerikler sistemi kullanan milyonlarca öğrenciyeye ve öğretmene sunulmalıdır.

Bahsedilen gerekçelerden hareketle çalışmada; Türkçe dersi ile ilgili EBA’daki içeriklerin konu dağılımı ve izlenme, beğenilme, yorumlanma oranları aracılığıyla kullanım sıklıklarının ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, EBA içerik modülündeki “görsel, video, dokümanlar, dergiler, ses ve kitap” başlıkları altındaki ortaokul Türkçe dersine yönelik içerikler tasnif edilmiş ve çeşitli açılardan (adet, tür, konu, izlenme, beğenilme, yorumlanma) değerlendirilmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırmalarda veriler teker teker okunur, kod ve kategorilere ayrılır ve bu şekilde araştırma sonuçlarının sunulması sağlanır (Merriam, 1998;58). Ayrıca bu desende, araştırılacak konu ya da konular doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül biçimde anlamlandırılmaya ve yorumlanmaya çalışılır (Ekiz, 2009:31).

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni, EBA’daki video, görsel, doküman, dergi, ses ve kitap başlıkları altındaki toplam 3.893 içerikten oluşmakta olup, evreni temsil edecek örneklemi ise; içerik modülündeki ortaokul Türkçe dersi ile ilgili “video, görsel, ses, kitap, dergi, doküman” başlıklarındaki 2,183 içerik oluşturmaktadır. Ortaokul Türkçe dersi ile ilgili içeriklerin tespiti için EBA üzerindeki modüller taranmış, araştırma amacı doğrultusunda etiketlenen içerikler ayırt edilerek örneklem belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasında doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda, EBA’da bulunan ortaokul Türkçe dersi ile ilgili 2012 yılından 5 Kasım 2017 tarihine kadar yüklenmiş içerikler incelenip araştırma amacı doğrultusunda sınıflandırılmıştır. Araştırmanın örnekleme ile ilgili tespit edilen içerik dosyalarına internet üzerinden erişilmiştir.

Elde edilen veriler üzerinde yapılan ön inceleme sonucunda Türkçe etiketini taşıyıp, Türkçe dersi ile ilgili olmayan içeriklerin de bulunduğu tespit edilmiş ve veri analizi sürecinde bunlar birbirinden ayrılmıştır. Bunun için içeriklerin öğrenme alanları, ders kitabındaki tema, metin ve etkinliklerle olan ilgisi gibi özellikleri araştırmacılar tarafından dikkate alınmıştır. Ayrıca, ilişkili olmayan ürünler için bir alan eğitimi uzmanından ve iki Türkçe öğretmeninden görüş alınmıştır. Bu işlemler sonucunda verilerin analizinde, EBA üzerinde içeriklerin kullanımına, tercih edilmesine yönelik var olan sınıflandırmalar (izlenme, beğenilme ve yorum bilgisi) dikkate alınmıştır. Ancak, örnekleme yer alan içerik miktarı (“Görsel” ve “Kitap” başlıkları hariç) çok fazla olduğu için, bulgular kısmında kolay yorumlanabilme ve sonuca ulaşabilme adına en çok izlenen 30 ve en az izlenen 5 materyale yer verilmiştir. Verilere ilişkin frekans analizi bu sınıflandırmaya uygun olarak tablolar hâlinde sunulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde, EBA içerik modülündeki Türkçe dersi ile ilgili ürünler adı, türü, konusu, izlenme, beğenilme ve yorumlanma açısından analiz edilerek tablolar hâlinde gösterilmiştir.

Türkçe Dersine İlişkin EBA İçeriklerine Dair Genel Bulgular

EBA üzerinde yer alan Türkçe dersi ile etiketlenirilmiş olan tüm içerik incelenmiş, bunlardan Türkçe dersi ile ilgili olanlar ayırt edilmiştir. İçerik modülündeki alt başlıklara göre portal üzerindeki içeriğin durumu aşağıda sunulmuştur:

Tablo 2. EBA'daki Türkçe Öğretimi ile İlgili İçeriğe Dair Oranlar

İçerik	Kanal Adı/Etiket	Türkçe Dersi ile	Türkçe Dersi	X-Y Oranı
		Etiketlenmiş	ile ilgili İçerik	
		Toplam İçerik	(Y)	%
		(X)	(Y)	%
		f	f	%
Video	Ortaokul Türkçe	216	216	%100
Görsel	Türkçe	339	33	%9,7
Ses	Atasözü Bulmacası	834	674	%80,81
	Bir Kitabımız Var			
	Bu Kitabı Okudunuz Mu?			
	Dersler			
	Destanlar-Efsaneler			
	Dilimiz Türkçemiz			
	Hikâye Antolojisi			
	Mevlâna'dan Dersler			
	Okuma Mutluluğu			
	Özlü Sözler			
	Türk Şiir Antolojisi			
	Türkçe			
	Türkçe 6			
Türkçe 7				
Türkçe 8				
Kitap	Türkçe (Ortaokul)	17	17	%100
Dergi	Sevgi Bir Kuş	842	174	%20,66
	Edebiyat			
	Okul Dergileri			

Doküman	Türkçe	1.645	1.070	%65
Toplam	22	3.893	2.184	%56,10

EBA üzerinde Türkçe dersi ile ilişkilendirilerek etiketlenmiş olan içeriklerin sadece % 56,1'inin doğrudan Türkçe dersine yönelik olduğu görülmüştür. Geriye kalan içeriğin ise Türkçe dersi kapsamında olmadığı ve öğretim amacının dışında yüklenmiş olduğu söylenebilir. Özellikle görsel, dergi hatta doküman içeriklerinin Türkçe dersi ile ilgisinin düşük oranda olması dikkat çeken bulgular arasındadır.

Video Modülündeki İçeriklere Dair Bulgular

EBA video modülü altında toplam 216 videonun yayımlandığı tespit edilmiştir. Bu videoların hepsi Türkçe dersi ile ilgilidir.

Tablo 3. En Çok İzlenen Videolara İlişkin Sayısal Veriler

Sıra No	Video Adı	Tür	Konusu	İzlenme <i>f</i>	Beğ. <i>f</i>	Yorum <i>f</i>
1	Sorgulama	Canlandırma	Emin olmadan kimseyi sorgulamama	48.654	531	21
2	Yapılarına Göre Fiiller	Ders	Basit ve Türemiş Fiiller	39.109	79	5
3	Sözcükte Anlam	Ders	Terim ve Deyimler	33.380	110	11
4	Cümlelerin Temel Öğeleri	Ders	Özne - Yüklem	30.668	49	6
5	Sözcükte Anlam	Ders	Eş, Karşıt Anlamlı ve Eş Sesli Sözcükler	25.244	15	1
6	Sözcükte Anlam	Ders	Gerçek, Yan, Mecaz Anlam	23.019	55	1
7	Fiilde Çatı	Ders	Fiilde Çatı	22.754	63	8
8	Birleşik Zamanlı Fiiller - Ek Fiilin Cümleye Kattığı Anlam	Ders	Birleşik Zaman- Ek Fiil	21.206	46	0
9	Kurallı Birleşik Fiiller	Ders	Kurallı Birleşik Fiiller	20.929	56	0
10	Sözcükte Anlam	Ders	Nitel, Nicel, Yakın Anlamlı Sözcükler	20.084	25	0
11	Atasözleri ve Deyimler	Ders	Atasözleri ve Deyimler	19.453	174	1
12	Okudukça İlerliyorum	Canlandırma	Bilgi edinmek için okuma	17.276	182	10
13	Şımarık Şehzadeler	Canlandırma	Dinlediklerinde sebep-sonuç ilişkisi kurma ve mantıksal çıkarımda bulunma	16.087	187	9
14	Parçada Anlam	Ders	Ana - Yardımcı Düşünce	15.030	19	2
15	Çocuk Gözüyle	Canlandırma	Büyüklerin dikkatinden kaçan bazı olayların, çocukların dikkatini çekebileceği anlatılmıştır.	14.870	143	11
16	Zamirler	Ders	Zamirler	14.100	216	2
17	Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiiller - Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller	Ders	Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiiller - Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller	14.097	21	4

18	Olay Yazıları	Ders	Öykü, Roman	13.994	44	2
19	Anlamlarına Göre Fiiller	Ders	Anlamlarına Göre Fiiller	13.877	42	0
20	Cümlelerin Yardımcı Öğeleri	Ders	Dolaylı Tümleç - Zarf Tümleci	13.394	23	0
21	Günlüğüm	Canlandırma	Yazının bir ifade aracı olması, yazılı anlatım alışkanlığı	12.979	141	9
22	Düşünceyi Geliştirme Yolları	Ders	Düşünceyi Geliştirme Yolları	11.360	49	4
23	Cümle Dışı Unsur - Ara Söz - Cümle Vurgusu	Ders	Cümle Dışı Unsur - Ara Söz - Cümle Vurgusu	11.313	113	0
24	Kuşlar Perisi	Canlandırma	Dinlediklerinden/izlediklerinden sonuç çıkarma, duygusal ve abartılı sözleri ayırt etme	11.207	131	5
25	Şiir Türleri	Ders	Şiir Türleri	10.696	32	0
26	Anlam Özelliklerine Göre Cümleler (Öznel Anlatım, Nesnel Anlatım, Neden - Sonuç Cümlesi, Amaç - Sonuç Cümlesi, Koşul Cümlesi)	Ders	Anlam Özelliklerine Göre Cümleler	10.645	14	0
27	Düzyazı Türleri	Ders	Makale - Fıkra	10.338	13	0
28	Sözcükte Anlam	Ders	Yansıma Sözcükler - İkilemeler	10.334	25	2
29	Fiiller	Ders	Fiiller (İş, Oluş, Durum)	10.188	154	0
30	Kadın Balıkçı	Canlandırma	Başlıkla içerik arasında ilişki kurma Dinlediği/izlediği konuya uygun farklı konu başlıkları bulma	10.088	123	2

Tablo 3 incelendiğinde ilk sıralarda çeşitli konularda canlandırmalar içeren 7 farklı videonun olduğu tespit edilmiştir. Bunlardan “Sorgulama” adlı video gerek izlenme ($f=48.654$) gerek beğenilme ($f=531$) gerekse yorum ($f=21$) sayısı bakımından birinci sıradadır. Video ile ilgili yapılan yorumlar incelendiğinde; 13 kullanıcının olumlu, 8'nin olumsuz veya video ile alakası olmayan yönde görüş belirttiği görülmüştür. Bu da öğrencilere verilmek istenen değer ve mesajların iyi bir içerik ve kurguya sahip videolarla verilebileceğini göstermektedir.

Elde edilen bulgulara göre, 7. ve 8. sınıf dil bilgisi ve anlam bilgisi konu anlatımlarının bulunduğu ders videolarının ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bu durum, sınavlara yönelik konuları içeren videoların izlenilmesi ile ilgili bir tercihin olduğunu göstermektedir.

En çok izlenen 30 video içinde, fiiller konusu ile ilgili izlenen video sayısının 7 ve en çok izlenen “Yapılarına Göre Fiiller” adlı ikinci videonun bunlardan biri olması dikkat çekmektedir. Buna ek olarak, fiil gibi dil bilgisi konularında öğretimde başarıyı sağlamak için videoların etkili olduğu ve tercih edildiği görülmektedir.

Anlam bilgisi ile ilgili olarak, sözcükte anlam, cümlede anlam ve paragrafta anlam konularına yönelik toplam 9 videonun bulunduğu belirlenmiştir. Anlam bilgisi konularının sınavlarda ne kadar önemli olduğu bilinmemektedir. EBA üzerindeki Türkçe dersi ile ilgili videoların içerikleri ve kullanımında bu gerekliliğin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 4. En Az İzlenen Videolara İlişkin Sayısal Veriler

Sıra No	Video adı	Tür	Konusu	İzlenme <i>f</i>	Beğenme <i>f</i>	Yorum <i>f</i>
211	Geyve Doğanstepe YBO 6.ve 7.sınıflar Lapbook Çalışmaları-6	Tanıtım	Haber Kipleri	56	0	0
212	Yapısal Anlatım Bozuklukları-I	Ders	Yapısal Anlatım Bozuklukları	50	0	0
213	Sayıların Yazımı	Ders	Sayıların Yazımı	41	2	0
214	Yapısal Anlatım Bozuklukları-II	Ders	Yapısal Anlatım Bozuklukları	36	0	0
215	Gerçek ve Mecaz Anlamlı Sözcükler	Ders	Gerçek ve Mecaz Anlamlı Sözcükler	35	1	0

EBA üzerindeki en az izlenen 5 videoya bakıldığında haber kipleri konusuna yönelik 1 video ile birlikte anlatım bozukluğu konusu ile ilgili 2 video dikkat çekmektedir. En az izlenen videolar izlenip incelendiğinde diğerlerine göre içeriğin sunumu, görsellik ve ses gibi niteliklerinin zayıf olduğu görülmüştür. Bu videoların az kullanılmasında içerik ve biçim özelliklerinin ayrıca derse ilişkin kazanımlarla ilişkisinin etkili olduğu söylenebilir.

Videolarla ilgili olarak en çok ve en az izlenen videolara yapılan yorum ve beğeni sayısı genel anlamda izlenme oranına bağlı olarak değişmektedir. 48.654 ile en fazla izlenme oranına sahip olan “Sorgulama” adlı video, 531 beğeni ve 21 yorum ile en fazla beğenilen ve yorum yapılan videodur. En az izlenen ($f=35$) “Gerçek ve Mecaz Anlamlı Sözcükler” videosu 1 beğeni ve 0 yorum alması bu durumu teyit etmektedir.

Görsel Modülündeki İçeriklere Dair Bulgular

EBA “Görsel” modülü altında toplam 339 içeriğin olduğu tespit edilmiştir. “Görsel” başlığı altındaki içeriklerin sadece 33’ünün Türkçe dersi ile ilgili olduğu, geriye kalan görsellerin ise ilgili olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 5. Görsellere İlişkin Sayısal Veriler

Sıra No	Resmin Adı	Tür	Konusu	İzlenme <i>f</i>	Beğenme <i>f</i>	Yorum <i>f</i>
1	Cümlelerin Öğeleri	Etkinlik Ürünü	Cümlelerin Öğeleri	444	4	0
2	Okuma Saati	Etkinlik Ürünü	Okuma Saati	181	9	0
3	Hikâyeden Etkinlik	Etkinlik Ürünü	Hikâyeden Etkinlik	179	2	0
4	Edat ve Bağlaç Panosu	Etkinlik Ürünü	Edat ve Bağlaç	150	3	0
5	Gerçek Anlam-Mecaz Anlam	Etkinlik Ürünü	Gerçek-Mecaz Anlam	117	2	0
6	Fiilimsi Proje Ödevi	Etkinlik Ürünü	Fiilimsi	84	2	0
7	Eş Anlamlı Kelimeler	Etkinlik Ürünü	Eş Anlamlı Kelimeler	81	16	0
8	Zıt Anlamlı Kelimeler	Etkinlik Ürünü	Zıt Anlamlı Kelimeler	62	16	0
9	Noktalama	Etkinlik Ürünü	Noktalama İşaretleri	50	0	0
10	Eş Anlamlı-Zıt Anlamlı Kelimeler	Etkinlik Ürünü	Eş Anlamlı-Zıt Anlamlı Kelimeler	47	1	0
11	Hikâyeden Etkinlik	Etkinlik	Hikâyeden Etkinlik	47	2	0

		Ürünü				
12	Türkçe Panomuz	Etkinlik Ürünü	Eş Anlamlı-Zıt Anlamlı Kelimeler	45	0	0
13	Sesteş Kelimeler etkinliği	Etkinlik Ürünü	Sesteş Kelimeler Etkinliği	39	0	0
14	Noktalama İşaretleri Afişleri	Basılı Afişler	Noktalama İşaretleri	28	0	0
15	Gaziantep Yöresinde Unutulmaya Yüz Tutmuş Kelimeler	Etkinlik Ürünü	Gaziantep Yöresinde Unutulmaya Yüz Tutmuş Kelimeler	28	0	0
16	Noktalama İşaretleri	Basılı Afişler	Noktalama İşaretleri	27	0	0
17	Eş Anlamlı Kelimeler	Etkinlik Ürünü	Eş Anlamlı Kelimeler	23	0	0
18	Zıt Anlamlı Kelimeler	Etkinlik Ürünü	Zıt Anlamlı Kelimeler	23	0	0
19	Eş sesli Kelimeler	Etkinlik Ürünü	Eş sesli Kelimeler	22	0	0
20	Noktalama İşaretleri	Basılı Afişler	Noktalama İşaretleri	22	0	0
21	Tamlamalar	Etkinlik Ürünü	Tamlamalar	22	0	0
22	Noktalama İşaretler İle İlgili Görsel	Etkinlik Ürünü	Noktalama İşaretleri	20	1	0
23	Damlaya Damlaya Göl Olur	Etkinlik Ürünü	Atasözleri	19	0	0
24	Dost Başa Düşman Ayağa Bakar	Etkinlik Ürünü	Atasözleri	18	0	0
25	Noktalama İşaretleri	Basılı Afişler	Noktalama İşaretleri	15	0	0
26	Atasözleri Birlikten Kuvvet Doğar	Etkinlik Ürünü	Atasözleri	14	0	0
27	Noktalama İşaretleri Afişleri	Basılı Afişler	Noktalama İşaretleri	12	0	0
28	Noktalama İşaretleri	Etkinlik Ürünü	Noktalama İşaretleri	11	0	0
29	Noktalama İşaretlerini Tanıtma Afişleri	Basılı Afişler	Noktalama İşaretleri	11	0	0
30	Noktalama İşaretleri	Basılı Afişler	Noktalama İşaretleri	10	0	0
31	Noktalama İşaretleri	Basılı Afişler	Noktalama İşaretleri	8	0	0
32	Noktalama İşaretleri	Basılı Afişler	Noktalama İşaretleri	5	0	0
33	Noktalama İşaretleri	Basılı Afişler	Noktalama İşaretleri	5	0	0

Tablo 5 incelendiğinde 33 adet görselin 13'ü noktalama işaretleri konusuna yöneliktir. Noktalama işaretleri ile ilgili 13 görselin ise, 10'unun afiş çalışması şeklinde hazırlanmış ürünler olduğu belirlenmiştir. Geriye kalan 3 görsel ise, öğrenciler tarafından hazırlanmış etkinlik ürünleridir.

Bulgulara göre en fazla ($f=444$) izlenen görsel "Cümlenin Öğeleri" adlı öğrenci etkinliğidir. Aynı şekilde, basılı afiş olarak hazırlanmış görsellerin izlenme oranlarının öğrencilerin kendi yaptıkları etkinlik ürünlerinden daha fazla olduğu ve bu durumun genel bir tercih oluşturduğu ulaşılan diğer bulgular arasındadır. Bu bulgu, öğrencilerin hazırladıkları görsellerin daha fazla izlendiğini göstermektedir. Diğer taraftan izlenen görseller için beğenme ve yorum yapma oranının çok düşük olduğu da bir başka önemli bulgudur.

Ortaokul Türkçe dersi ile ilgili olmayan 306 görsel ürün incelendiğinde, bunların öğretmenler tarafından sisteme yüklenmiş olan etkinlikler sırasında çekilmiş toplu fotoğraflar ile spor müsabakalarıyla ilgili fotoğraflardan oluştuğu belirlenmiştir.

Ses Modülündeki İçeriklere Dair Bulgular

EBA “Ses” modülü altında toplam 834 ses içeriğinin paylaşıldığı ve bu ses ürünlerinden 674’ünün Türkçe ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. En Çok İzlenen Ses Dosyalarına İlişkin Sayısal Veriler

Sıra No	Sesin Adı	Konusu	İzlenme f	Beğenme f	Yorum f
1	Simyacı	6.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	82.650	1.047	93
2	Etme - (Mevlana Celâlettin Rumi)	Şiir	41.680	465	39
3	Balkondaki Muhabbet Kuşu	Ortaokul 7.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	35.201	125	11
4	Momo	6.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	34.075	427	12
5	Atatürk'ün Türk Folkloruna İlgisi	6.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	29.648	255	11
6	Bir Kavak Ve İnsanlar	7.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	27.176	113	8
7	Kuyruklu A (@) İşaretinin Öyküsü	6.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	26.903	31	0
8	Kuğular	6.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	25.796	228	19
9	Yiğitlerimiz Cephane Bekliyor	7.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	20.542	83	12
10	Anne	6.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	19.612	424	48
11	David Copperfield	David Copperfield adlı eserden alıntılar ve yazarı Charles Dickens'in hayatı	18.856	242	15
12	Konuğa İkrâm	5.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	18.554	19	3
13	Gel Gör Beni Aşk Neyledi - Yunus Emre	Şiir	18.197	496	5
14	Türkçe Kitabı Dinleme Metinleri -Şeftalinin Bedeli	Türkçe Kitabı Dinleme Metinleri	17.378	3	0
15	Yüksek Yüksek Tepelere	7.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	17.305	146	10
16	Arkadaşım Sarmaşık	5.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	16.252	35	3
17	La Fontaine Masalları	La Fontaine Masalları adlı eserden alıntılar ve yazarı Jean De La Fontaine'nin Hayatı	15.903	234	12
18	Ebru Sanatı	6.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	15.684	65	4
19	Türkçe Kitabı Dinleme Metinleri -Yıldızlar-	Türkçe Kitabı Dinleme Metinleri 2016-2018	14.328	5	0
20	Andersen Masalları	Andersen Masalları adlı eserden alıntılar ve yazarı Hans Christian Andersen'in Hayatı	13.433	222	22
21	Isparta ve Güller	5.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	13.171	13	0
22	Uzun Çoraplı Kız	Uzun Çoraplı Kız adlı eserden alıntılar ve yazarı Astrid Lindgren'in Hayatı	13.002	213	43
23	Yıldızlara Uzanan Asansör	5.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	12.740	19	2

24	Türkçe Kitabı Dinleme Metinleri -Anadolu'nun Gülen Yüzü-	Türkçe Kitabı Dinleme Metinleri 2016-2021	12.596	2	0
25	Atasözü Bulmacası 10	Atasözlerini, sözlü açıklamalarla bulma	11.726	156	19
26	Yaşlı Kadın İle Meşe Ağacı	5.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	11.610	31	2
27	Emine Teyzenin Çilek Reçeli	7.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	11.068	62	3
28	Şol Cennetin İrmakları (Yunus Emre)	Şiir	11.020	361	16
29	Türkçe Kitabı Dinleme Metinleri -Denizde Yüzerken Nelere Dikkat Edilmelidir?-	Türkçe Kitabı Dinleme Metinleri 2016-2020	10.935	5	0
30	Milli Kültür	7.Sınıf Türkçe Dersi Dinleme Metni	10.686	39	0

Tablo 6'da görüldüğü üzere EBA üzerindeki en çok izlenen 30 ses içeriğinin 23'ü dinleme metinlerinden oluşmaktadır. Dinleme metinleri ise çeşitli yıllarda yayımlanmış ve kullanılmış olan Türkçe ders kitaplarındaki dinleme metinleridir. Türkçe derslerindeki öğrenme-öğretme sürecinde dinleme metinlerinin sadece öğretmen kılavuz kitabında yer aldığı, öğrencilere de ses kaydı veya öğretmenin okuması ile dinletildiği düşünüldüğünde, bu sonuç uygulama ile örtüşmektedir. Ayrıca, öğrencilerin ders dışında da metinleri dinlediği hesaba katıldığında, dinleme metinlerine dair ses içeriklerinin fazla kullanılmasına dair bulgu daha iyi anlaşılmaktadır.

“Simyacı” adlı dinleme metni en fazla izlenme ($f=82.650$), beğenilme ($f=1.047$) ve yorumlama ($f=93$) oranlarına sahiptir. Yapılan yorumların 88'i olumlu ve 5'i olumsuz veya Simyacı dinleme metni ile alakası olmayan yönde görüş içermektedir. Ses dışındaki içerik modüllerindeki (görsel, video, dokümanlar, dergiler ve kitap) içerikler için bu kadar yüksek bir izlenme ve beğenilme oranıyla karşılaşılmamıştır. “Simyacı” dinleme metni bu oranlarla tüm içerikler içinde ilk sırayı almıştır.

Dinleme metinlerinin yanı sıra Mevlana'ya ait “Etme” adlı şiir 41.680 izlenme oranı ile ikinci sırada gelmektedir. Bu bulgu söz konusu şahsiyet ve eserine yönelik ilgi ve verilen değer ile açıklanabilir.

Tüm bunlarla birlikte, Simyacı, Momo, Andersen Masalları ve La Fontaine Masalları gibi Batı edebiyatı eserlerinin yanı sıra Yunus Emre ve Mevlana gibi Türk edebiyat ve tasavvuf dünyasından simaların eserlerinin de yüksek izlenme, beğenilme ve yorum yapılma oranlarına sahip olduğu görülmektedir. Söz konusu ürünlerin hem Türk edebiyatında hem de dünya edebiyatında tanınan eserler ve şahsiyetler olduğu düşünüldüğünde içeriğin niteliği ve hedef kitlenin beklentilerine cevap verme durumunun EBA üzerindeki yararlanılma tercihini etkilediği söylenebilir.

Tablo 7. En Az İzlenen Ses Dosyalarına İlişkin Sayısal Veriler

Sıra No	Sesin Adı	Konusu	İzlenme f	Beğenme f	Yorum f
670	Marmara'da Gezmeli	Karışık Ses Dosyası	18	0	0
671	Kitap ve Deniz 2	Karışık Ses Dosyası	18	0	0
672	Baharın Getirdiği Olaylar	Karışık Ses Dosyası	18	0	0

673	Piknikler ve Cümleler	Karışık Ses Dosyası	17	0	0
674	Özge'nin Yeni Dergisi	Karışık Ses Dosyası	13	0	0

EBA üzerindeki en az izlenen ses dosyaları incelendiğinde; bu ürünlerin kullanıcılar tarafından oluşturulmuş veya özgün bir metne ilişkin ses dosyalarını içerdiği tespit edilmiştir. İzlenme oranına bağlı olarak söz konusu içeriklerin beğeni ve yorum da almadığı görülmektedir. Bu eserlerin tanınmış yazar ve şairlerin eserlerinden daha az izlenilmesi EBA kullanıcısı olarak öğrenci, öğretmen ve velilerin edebî ve eğitsel açıdan özellikleri bilinen ürünleri tercih ettiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla EBA kullanıcılarının bilişim ağı üzerindeki ses dosyalarından yararlanırken belirli ölçütlere göre hareket ettiği söylenebilir.

Kitap Modülündeki İçeriklere Dair Bulgular

EBA “Kitap” modülü altında toplam 17 kitap içeriğinin mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Kitap İçeriğine İlişkin Sayısal Veriler

Sıra No	Kitabın Adı	Konusu	İzlenme <i>f</i>	Beğenme <i>f</i>	Yorum <i>f</i>
1	Türkçe 6 2017-2018	Öğretmen Kılavuz Kitabı	16.125	26	0
2	Türkçe 5 (Dinleme Metinleri) 2017-2018	Ders Kitabı	15.201	195	0
3	Türkçe 7 2017-2018	Öğretmen Kılavuz Kitabı	9.853	8	0
4	Türkçe 5 2017-2018	Ders Kitabı	9.292	85	0
5	Türkçe 6 2017-2018	Öğretmen Kılavuz Kitabı	8.111	8	0
6	Türkçe 6 2017-2018	Öğrenci Çalışma Kitabı	7.956	107	0
7	Türkçe 8 2017-2018	Öğretmen Kılavuz Kitabı	6.616	5	0
8	Türkçe 6 2017-2018	Ders Kitabı	6.324	75	0
9	Türkçe 7 2017-2018	Ders Kitabı	5.294	32	0
10	Türkçe 7 2017-2018	Öğrenci Çalışma Kitabı	5.279	31	0
11	Türkçe 6 2017-2018	Ders Kitabı	4.318	17	0
12	Türkçe 8 2017-2018	Ders Kitabı	3.326	9	0
13	Türkçe 8 2017-2018	Ders Kitabı	3.285	15	0
14	Türkçe 6 2017-2018	Öğrenci Çalışma Kitabı	3.159	18	0
15	Türkçe 8 2017-2018	Ders Kitabı	2.859	0	0
16	Türkçe 8 2017-2018	Ders Kitabı	1.958	5	0
17	Türkçe 8 2017-2018	Öğrenci Çalışma Kitabı	1.481	3	0

EBA üzerindeki kitap modülünde yer alan kitapların öğretmen kılavuz, ders ve çalışma kitaplarından oluştuğu görülmektedir. Tablo 7’yi incelediğimizde, izlenme bakımından ($f=16.125$) ilk sırayı “Türkçe 6 2017-2018” adlı öğretmen kılavuz kitabı almaktadır. Bu bulgudan hareketle, EBA içerik kısmından kitap ürünlerini daha çok öğretmenlerin kullandığı sonucuna ulaşılabilir. Diğer kitapların da izlenme sayıları oldukça yüksektir. Bu doğrultuda, “Kitap” başlığı altındaki içerikler arasına hikâyeye, roman ve sınava hazırlık setleri gibi içerikler yüklenildiğinde yararlanılma ve tercih edilme oranlarının yüksek olabileceği söylenebilir.

Dergi Modülündeki İçeriklere Dair Bulgular

EBA “Dergi” modülü altında toplam 842 derginin yayınlandığı, bu dergilerin 174’ünün Türkçe dersi ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Ortaokul Türkçe dersi ile ilgili olan dergilerin 169 tanesi Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı okulların hazırlanmış olduğu dergilerdir. 5 tanesi ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın çocuklar için hazırlanmış olduğu “Sevgi Bir Kuş” adlı dergilerden oluşmaktadır.

Tablo 9. En Çok İzlenen Dergilere İlişkin Sayısal Veriler

Sıra No	Derginin Adı	İzlenme <i>f</i>	Beğenme <i>f</i>	Yorum <i>f</i>
1	Teneffüs 8.Sınıflar Bülteni	16.296	635	0
2	Meşale - Kılıçlı Ahmet Akyürek Okulu	9.123	383	15
3	Elma Ağacı	8.796	288	14
4	Zeytin	7.322	273	10
5	Şelale 3 (Korkuteli Cumhuriyet O.O.) Ocak 2016	5.069	175	35
6	Kıvılcım-2	4.906	155	28
7	Atatürk Çocukları	4.901	122	1
8	Diriliş Sergentepe	4.566	229	28
9	Kıvılcım	4.528	200	12
10	Baş tacı	3.813	124	25
11	Sevgi Bir Kuş-1	3.146	151	0
12	Cemre -Kepsut Oktay Koçman Ortaokulu	3.108	161	0
13	Zekice 2	3.077	214	20
14	Teneffüs - Mahmut Şevket Paşa Ortaokulu	2.574	72	0
15	Sevgi Bir Kuş-5	2.454	78	0
16	Kitap Kurdu	2.262	67	9
17	Teneffüs-3	2.052	38	7
18	Çevreci Atasözleri Ve Deyimler	2.006	63	15
19	Serüven - Mustafa Necati İlköğretim Kurumları	1.956	68	4
20	Renkli Dünya	1.933	52	0
21	Asırlık Çınar Dumlupınar	1.782	48	2
22	Asırlık Çınar Dumlupınar	1.767	6	2
23	Sevgi Çiçekleri	1.744	79	55
24	Uçurtma-Halil Türkkkan İmam Hatip Ortaokulu	1.511	23	18
25	Kitap Kurdu-3	1.493	43	3
26	Rengârenk	1.434	41	1
27	Gökkuşağı-Tahsin Banguoğlu İ.O.	1.330	22	3
28	Mustafa Kemalın Sesi	1.276	47	0
29	Elma Ağacı	1.230	20	3
30	Tarım Çocuk	1.162	41	0

EBA üzerindeki dergiler incelendiğinde, en çok izlenen ve beğenilen dergilerin MEB’e bağlı okullarda hazırlandığı ve öğrenci ürünlerini (şiirler, kompozisyonlar, kısa hikâyeler ve röportajlar vb.) içerdiği görülmektedir. Bu doğrultuda Tablo 9’a göre “Teneffüs 8.Sınıflar Bülteni” adlı dergi izlenilme ($f=16.296$) beğenilme oranı ($f=635$) bakımından ilk sıradadır. Bu derginin içeriği değerlendirildiğinde, öğrenci çalışmalarının derginin kapsamını oluşturduğu görülmektedir. Diğer taraftan en çok izlenen, beğenilen ve yorumlanan dergilerin öğrenci ürünlerini içeren ve okullar tarafından yayınlanan dergiler olduğu belirlenmiştir.

Tablo 10. En Az İzlenen Dergilere İlişkin Sayısal Veriler

Sıra No	Derginin Adı	İzlenme <i>f</i>	Beğenme <i>f</i>	Yorum <i>f</i>
170	Tuğ	18	0	0
171	Fatih İmam Hatip Ortaokulu	16	0	0
172	Portakal 2	12	0	0
173	Tuzla Zübeyde Hanım İlkokulu İz Dergisi	8	0	0
174	Portakal 1	8	0	0

EBA üzerindeki en az izlenme oranına sahip 5 dergi değerlendirildiğinde; bu dergilerde öğrenci ürünlerinin az olduğu buna karşın öğretmen ürününün fazla olduğu belirlenmiştir. İzlenme oranında bağlı olarak söz konusu içeriklerin beğeni ve yorum da almadığı görülmektedir. Ayrıca bu dergilerde yoğun biçimde tanıtım broşürlerinin yer aldığı da ulaşılan diğer bulgulardandır.

Doküman Modülündeki İçeriklere Dair Bulgular

EBA “Doküman” modülü altında toplam 1645 doküman içeriğinin bulunduğu, bu dokümanların 1070’inin Türkçe dersi ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 11. En Çok İzlenen Dokümanlara İlişkin Sayısal Veriler

Sıra No	Dokümanın Adı	Türü	İzlenme <i>f</i>	Beğenme <i>f</i>	Yorum <i>f</i>
1	Test	Test	10.079	39	0
2	MEB Kitabı Etkinlikleri (2. TEOG Sınavına Yönelik)	Çalışma Kâğıdı	4.094	20	0
3	Test	Test	4.093	12	0
4	MEB Kitabı Etkinlikleri (2. TEOG Sınavı İçin)	Çalışma Kâğıdı	4.023	15	0
5	Yazım Kuralları	Çalışma Kâğıdı	3.791	42	0
6	Türkçe Etkinlik	Çalışma Kâğıdı	3.273	22	0
7	MEB Kitabı Etkinlikleri (2. TEOG Sınavı İçin)	Çalışma Kâğıdı	3.070	8	0
8	Ev Ödevi	Çalışma Kâğıdı	2.965	4	0
9	7. Sınıflar Türkçe Dersi Fiiller Etkinliği	Çalışma Kâğıdı	2.910	6	0
10	Türkçe Dersi Etkinlik Kâğıdı	Çalışma Kâğıdı	2.792	14	0
11	Söz Sanatları	Çalışma Kâğıdı	2.716	10	0
12	6.Sınıf Türkçe Kazanım Test	Test	2.673	20	0
13	İsim Tamlaması	Çalışma Kâğıdı	2.494	4	0
14	İsim Tamlamaları	Sunu	2.459	35	0
15	Zamirler Test	Test	2.271	24	0
16	5 Sınıflar	Test	2.209	9	0
17	Öykü Tamamlama Etkinliği	Çalışma Kâğıdı	2.130	0	0
18	Türkçe 5.Sınıf Sınav	Yazılı	2.047	12	0
19	5.Sınıf Türkçe Testi	Test	2.037	14	0
20	Yazarlık ve Yazma Becerileri	Yazılı	1.983	2	0
21	Türkçe 1 - Dinleme Metinleri	Çalışma Kâğıdı	1.981	0	0
22	Türkçe 8.Sınıf Test	Test	1.942	9	0
23	7.Sınıf Türkçe Yazılısı	Yazılı	1.939	10	0
24	Türkçe	Çalışma Kâğıdı	1.894	15	0

25	6. Sınıf Türkçe Yazılı	Yazılı	1.884	3	0
26	Türkçe 5.Sınıf Yazılısı	Yazılı	1.825	7	0
27	Filimsi	Çalışma Kâğıdı	1.784	4	0
28	Ek Fiil	Çalışma Kâğıdı	1.759	3	0
29	5.Sınıf Türkçe Grafik Yorumlama Etkinliği	Çalışma Kâğıdı	1.685	11	0
30	TEOG Deneme Sınavı	Deneme Sınavı	1.628	6	0

EBA üzerinde, en çok izlenen 30 dokümana bakıldığında 16 dokümanın çalışma kâğıdı olduğu, 7 dokümanın test, 5 dokümanın yazılı, 1 dokümanın deneme sınavı ve son olarak 1 dokümanın da sunu olduğu tespit edilmiştir. “TEST” adlı doküman, 10.079 izlenme oranı ile 1. sıradadır. Ayrıca “MEB Kitabı Etkinlikleri (2. TEOG Sınavına Yönelik)” adlı doküman 4.094 izlenme oranı ile 2. sıradadır. Bu bulgu, öğrencilerin ders konularını pekiştirmek ve merkezi sınavlara hazırlık yapmak amacıyla ilk olarak çalışma kâğıdına ve ikinci sırada ise testlere yöneldiğini göstermektedir.

EBA üzerinde Türkçe dersi ile ilgili dokümanların 5, 6, 7 ve 8. sınıf seviyelerinde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla her sınıf seviyesinde EBA üzerinden dokümanların kullandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 12. En Az İzlenen Dokümanlara İlişkin Sayısal Veriler

Sıra No	Dokümanın Adı	Türü	İzlenme <i>f</i>	Beğenme <i>f</i>	Yorum <i>f</i>
1066	7.Sınıf 2014 DPY	Deneme Sınavı	9	0	0
1067	Eş Anımlı Kelimeler	Çalışma Kâğıdı	6	0	0
1068	Türkçe Deyim-Kavram Eşleştirme	Çalışma Kâğıdı	6	0	0
1069	Bu Kimin Kızı?	Çalışma Kâğıdı	5	0	0
1070	Annem, Okuduğunu Anlama Çalışması	Çalışma Kâğıdı	5	0	0

EBA üzerindeki en az izlenen 5 doküman incelendiğinde; bu dokümanların 4 adet çalışma kâğıdı ve 1 adet de deneme sınavından ibaret olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

EBA üzerindeki ortaokul Türkçe dersi ile ilgili içeriğin konu dağılımının tespiti ve mevcut içeriklere ilişkin kullanım sıklığını belirlemeyi amaçlayan araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

EBA “Video” modülüne yüklenmiş toplam 216 içeriğin yayınlandığı belirlenmiştir. 2012 yılından 2017 yılına kadar, 5 yıllık süreye rağmen, çok az video yüklendiği görülmektedir. Nitekim yüklenen videolarda 7. ve 8. sınıf konularının ağırlıkta olduğu sınıflara dağılımın eşit derecede olmadığı dikkat çekmektedir. Ateş, Çerçi ve Derman (2015, s. 110) tarafından yapılan çalışmada da, EBA’da yer alan videoların sınıflara dağılımının eşit olmadığı, videoların süre bakımından yetersiz kalabildiği, izlenilme miktarının düşük olduğu ve bazı videoların sınıf düzeylerine uygun olmadığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Bunun yanında ulaşılan bulgulara göre; EBA üzerinde Türkçe dersi ile ilgili en fazla kullanılan videonun canlandırma içeren “Sorgulama” adlı ürün olduğu, en

az izlenen videonun ise haber kipleri ve anlatım bozuklukları konuları ile ilgili olduğu belirlenmiştir.

EBA “Görsel” modülüne yüklenmiş 339 görselin 33’ünün Türkçe dersi ile ilgili olması, görsel modülüne yüklenen içeriğin çoğunun amaca uygun olmadığını göstermektedir. Diğer bir ifade ile Türkçe dersi için yüklenen görsellerin çok büyük bir kısmının ($f=303$) yanlış seçildiği ve yüklendiği söylenebilir. Nitekim Güvendi (2014, s. 26) de, EBA’ya eklenecek görsellerin, öncelikle görselin yapısında konu başlıklarına göre değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bunun yanında ulaşılan bulgulara göre; EBA üzerindeki Türkçe dersi ile ilgili görsellerden en fazla kullanılanı “Cümlelerin Öğeleri” adlı öğrenci etkinliğidir. Ayrıca noktalama işaretleri ile ilgili görsellerin de çok fazla tercih edildiği diğer bulgular arasındadır.

EBA “Ses” modülüne yüklenmiş 834 ses dosyasının 674’ünün Türkçe dersi ile ilgili olması, ses modülüne Türkçe dersi için genel olarak doğru içeriklerin yüklendiğini göstermektedir. Bunun yanında ulaşılan bulgulara göre; EBA üzerindeki Türkçe dersi ile ilgili ses dosyalarından en fazla “Simyacı” adlı dinleme metninin kullanıldığı; izlenme ($f=82.650$), beğenilme ($f=1.047$) ve yorumlama ($f=93$) oranları ile EBA üzerinde Türkçe dersi ile ilgili en fazla izlenen içerik olduğu tespit edilmiştir.

EBA “Kitap” modülüne yüklenmiş içerik incelendiğinde, 2012’den 2017 Kasım ayına kadar Türkçe dersi ile ilgili sadece 17 kitabın yüklendiği tespit edilmiştir. Aradan geçen 5 yıla rağmen bu kadar az içerik yüklenmesi bu modülün yeterince kullanılmadığını göstermektedir. Yüklenen kitaplar da sadece kılavuz kitap, öğrenci ders ve çalışma kitabından oluşmaktadır. Bu bağlamda Bilici (2011)’nin FATİH projesi kapsamında, sınırlı sayıda e-içeriğin yer aldığını ve eğitsel e-içerik konusunda öğretmenlere destek verilmesi gerektiğini vurgulaması yerinde bir tespittir. Bunun yanında ulaşılan bulgulara göre EBA üzerindeki Türkçe dersi ile ilgili kitaplardan en fazla öğretmen kılavuz kitaplarından yararlanıldığı, ancak öğrencilere yönelik ders kitaplarının da yüksek oranda izlendiği görülmüştür.

EBA “Dergi” modülünde yer alan 842 derginin 174’ünün Türkçe dersi ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Türkçe dersi ile ilgili olmayan 668 dergi içerik bakımından incelendiğinde sınıf fotoğrafları, öğrenci ve öğretmen fotoğrafları, okul tanıtımı, yapılan etkinlikler sırasında çekilmiş fotoğrafların olduğu ve her ne kadar dergi adıyla çıkarılmış olmalarına rağmen tanıtım broşürü niteliğinden öteye geçemeyen bir nitelikte oldukları belirlenmiştir. Bunun yanında ulaşılan bulgulara göre; EBA üzerindeki Türkçe dersi ile ilgili dergilerden en fazla öğrencilerin hazırladığı ürünlerin kullanıldığı ve bu dergilerin şiir, kompozisyon, kısa hikâye ve röportaj gibi materyalleri içerdiği tespit edilmiştir. Buna karşın öğretmen ürünlerini içeren dergilerin düşük oranda tercih edildiği de diğer bulgular arasındadır.

EBA “Doküman” modülüne yüklenmiş olan 1645 derginin 1070’i Türkçe dersi ile ilgilidir. Doküman modülüne Türkçe dersi ile ilgili yüklenmiş olan 1645 içeriğin miktarı ve önemli bir kısmının doğrudan amaca hizmet etmesi bu modülün aktif biçimde kullanıldığını göstermektedir. Türkçe dersi ile ilgili olmayan 575 dokümanın ise, ilk okuma ve yazma etkinliklerini içeren harf, sözcük ve okuma alanlarına yönelik çalışma kâğıtlarından oluştuğu belirlenmiştir. Bunun yanında ulaşılan bulgulara göre; EBA

üzerindeki Türkçe dersi ile ilgili dokümanlardan en fazla tercih edilen dokümanın bir test olduğu tespit edilmiştir, ayrıca çalışma kâğıtlarından da yüksek oranda izlenildiği görülmüştür.

EBA içerik modülünde sayısal olarak dokümanların diğer başlıklara göre daha fazla yer tuttuğu ulaşılan önemli bulgulardandır. Dokümanların da çalışma kâğıdı ve test ağırlıklı olması okuldaki yazılılara ve MEB'in yaptığı genel sınavlara hazırlık amacıyla EBA'nın yoğun olarak kullanıldığına işaret etmektedir. Nitekim Tüysüz ve Çümen (2016, s. 281) de, EBA'nın öğrenciler için konuları pekiştirmede, sınavlara hazırlık ve konu tekrarı yapmada faydalı bir site olduğunu belirtmiştir. Ancak, İskender (2016, s. 1063) EBA'da yer alan e-içeriklerin bir bölümünün eğitim platformunun kendi amacının dışında, "sınıf seviyelerine uygun, güvenilir ve doğru" olmaktan belli noktalarda uzak olduğunu ifade ederek uygulamada birtakım tedbirlerin gerektiğine işaret etmiştir.

Araştırma sonucunda EBA üzerindeki Türkçe dersi ile ilgili içerik miktarı ortaya konulmuş ve içeriğin izlenme, beğenilme ve yorumlanma durumu sıklık açısından analiz edilerek, portal üzerinde hangi tür içeriğin daha çok kullanıldığı belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca ulaşılan bulgular, EBA üzerindeki Türkçe dersi ile ilgili içeriğin konu dağılım durumunu da ortaya koymaktadır. EBA üzerinde Türkçe dersi için yüklendiği hâlde Türkçe dersi ile ilgili olmayan birçok içeriğin olması, ses, video, görsel gibi modüllerin bilinçsizce kullanıldığını ve eğitim portalının bu hâliyle yeterince etkili olamayacağını göstermektedir. Bu nedenle, EBA üzerindeki Türkçe dersi ile ilgili içeriklerin taranması, etkililiğinin ortaya konulması ve eksikliklerin belirlenmesi, çözüm yollarının ortaya konulması yerinde olacaktır.

Ulaşılan bulgulardan yola çıkarak, EBA'nın amacına uygun biçimde kullanılması için içeriklerin dengeli dağılması, yüklenecek içeriğin editörlerce kontrolünün sağlanması ve içerik oluşturma ilkelerinin (biçim, tür, içerik, seviye, süre, güncellik ve hedef kitle özellikleri vb.) belirlenmesi öncelik arz etmektedir. Bunlara ek olarak Türkçe dersine yönelik faydayı artırmak için ise, dil becerileri ile ilgili kazanımlara uygunluk, dil becerileri arasındaki ilişkinin önemsinmesi, alışkanlık kazandırma, günlük iletişime aktarım gibi ilkeler içerik oluşturmada dikkate alınmalıdır. Türkçe dersi ile ilgili EBA'ya yüklenen içeriklerin öncelikle Türkçe dersi öğretim programıyla uyumlu olması beklenmelidir. Türkçe öğretim programına uygun olmayan başka bir deyişle programdaki bilgi ve becerileri kazandırmaktan uzak olan içeriklerin fayda getirmeyeceği açıktır.

Kaynakça

- Akıncı, A., Kurtoğlu, M. & Seferoğlu, S. S. (2012). Bir teknoloji politikası olarak Fatih projesinin başarılı olması için yapılması gerekenler: Bir durum analizi çalışması. *Akademik Bilişim Konferansları*, 1-3 Şubat 2012, Uşak. <http://ab.org.tr/ab12/kabul.html> adresinden 07 Aralık 2017 tarihinde erişildi.
- Aktay, S. & Keskin, T. (2016). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) incelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 27-44.
- Alpar, D., Batdal, G. & Avcı, Y. (2007). Öğrenci merkezli eğitimde eğitim teknolojileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 19-31.
- Altın, H.M. ve Kalelioğlu, F. (2015). Fatih projesi ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 2(1), 89-105.

- Ateş, M., Çerçi, A. & Derman, S. (2015). Eğitim Bilişim Ağında yer alan Türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 105-117.
- Bazı, F. Ç. (2016). Teknik, donanım ve içerik yönüyle Fatih projesinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 7(15), 196-209.
- Bilici, A. (2011). Öğretmenlerin bilişim teknolojileri cihazlarının eğitsel bağlamda kullanımına ve eğitimde Fatih Projesine yönelik görüşleri: Sincan İl Genel Meclisi İ.Ö.O.. *5th International Computer & Technologies Symposium*. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Brown, J. L. M. (2012). Online learning: A comparison of web-based and land-based courses. *Quarterly Review of Distance Education*, 13(1), 39-42.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Elektronik Bilişim Ağı (EBA) (2017). *EBA hakkında*. <http://www.eba.gov.tr/hakkimizda> adresinden 03.12.2017 tarihinde alınmıştır.
- Gonzalez Lopez Ledesma, A. E. (2016). The learning objects of the Educ.ar Portal: The inclusion of digital technologies in language and literature teaching materials. *ALABE-Revista De Investigacion Sobre Lectura Y Escritura*, 13, 1-20.
- Güvendi, G. M. (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere sunmuş olduğu çevrimiçi eğitim ve paylaşım sitelerinin öğretmenlerce kullanım sıklığının belirlenmesi: Eğitim Bilişim Ağı (EBA) örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Hew, T. S. & Kadir, S. L. S. A. (2016). Understanding cloud-based VLE from the SDT and CET perspectives: Development and validation of a measurement instrument. *Computers & Education*, 101, 132-149.
- Hwang, G. J. & Chang, H. F. (2011). A formative assessment-based mobile learning approach to improving the learning attitudes and achievements of students. *Computers & Education*, 56, 1023-1031.
- İskender, H. (2016). Eğitim Bilişim Ağı'nda bulunan 7. sınıf Türkçe dersi videolarının ilköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programıyla uyumu. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(24), 1043-1068.
- Kelly, D. & Rutherford, T. (2017). Khan Academy as supplemental instruction: A controlled study of a computer-based mathematics intervention. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(4) SI, 70-77.
- Kurt, A., Kuzu, A., Dursun, Ö., Güllüoğınar, F. & Gültekin, M. (2013). Fatih projesinin pilot uygulama sürecinin değerlendirilmesi: Öğretmen görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(2), 1-23.
- Lee, M. & Baylor, A. L., (2006). Designing metacognitive maps for web-based learning. *Educational Technology & Society*, 9(1), 344-348.
- Maden, S., Maden, A. & Banaz, E. (2016). Medya okuryazarlığı ile ilgili lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(1), 588-605.
- Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education. Revised and expanded from case study research in education*. USA: JB Printing.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] (2017). *Eğitimde FATİH Projesi hakkında*. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkinda/> adresinden 03.12.2017 tarihinde alınmıştır.
- Rao, A., Hilton, J. & Harper, S. (2017). Khan Academy videos in Chinese: A case study in oer revision. *International Review of Research in Open And Distributed Learning*, 18(5), 305-315.

- Isabel Ramirez-Ochoa, M. & Javier Vizcarra-Brito, J. (2016). Developing math skills in teacher students by Khan Academy. *REVISTA RA XIMHAI*, 12(6)SI, 285-293.
- Öz, M. F. (2011). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2003). Türkçe öğretiminde yeni yapılanma çalışmaları. *Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçe Öğretimi Özel Sayısı*, 13(1), 27-38.
- Timur, B., Yılmaz, Ş. & İşseven, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sistemini kullanmalarına yönelik görüşleri. *Asya Öğretim Dergisi [Asian Journal of Instruction]* 5(1), 44-54.
- Türker, A. & Güven, C. (2016). Lise öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (eba) projesinden yararlanma düzeyleri ve proje ile ilgili görüşleri. *Journal of Research in Education and Teaching* 5(1), 244-254.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2016). *Girişimlerde bilişim teknolojileri kullanımı araştırması, hanelerde bilişim teknolojileri kullanımı araştırması*. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=2177916> adresinden 11 Kasım 2017 tarihinde erişildi.
- Tüysüz, C. & Çümen, V. (2016). EBA ders web sitesine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(27), 278-296.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (7. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.